

Dvylika karo metų: PLB diskusijoje aptartos sukrečiančios okupacijos traumos ir paramos Ukrainai būtinybė

Vasario 22 dieną Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (PLB) Visuomeninių reikalų komisija surengė nuotolinę diskusiją „Ukraina po dvylikos metų karo: kaip išlaikyti paramą?“. Renginyje, subūrusiame politikos, antropologijos ekspertus ir diasporos atstovus, buvo siekiama giliau pažvelgti į jau dvylika metų trunkančio karo ir ketverius metus besitęsiančios plataus masto invazijos pasekmes Ukrainos visuomenei. Diskusiją, kurioje buvo nagrinėjamos okupacijos traumos, karo nusikaltimai ir ateities scenarijai, moderavo PLB Visuomeninių reikalų komisijos pirmininkė, politologė prof. dr. Dovilė Budrytė.

Pasauliolietuvis.lt | Ana Vengrovskaja

„Karas Ukrainoje vyksta ne ketverius metus, kaip paprastai matome žiniasklaidoje, bet jau 12 metų. Prasidėjęs Krymo okupacija, vėliau virtęs plataus masto invazija, žinoma, tas karas paliko tikrai galias okupacijos traumas Ukrainos visuomenėje: nuo didelių žmogaus teisių pažeidimų ir prievartinių deportacijų iki ilgalaikių psichologinių ir socialinių pasekmių“, – pradėdama renginį sakė D. Budrytė.

PLB Visuomeninių reikalų komisijos pirmininkė Dovilė Budrytė | Seimo kanceliarijos / Ūlos Liškevičiūtės nuotr.

Ji priminė skaudžią statistiką: „Praeitais metais Rusija užmušė daugiau negu 2500 civilių gyventojų ir sužeidė daugiau negu 12 000 civilių gyventojų. Tai iš tiesų yra dideli skaičiai, lyginant net ir su praėjusiais metais, iš tiesų Ukraina kenčia.“

Kasdienybė Kyjive: išgyventi ir neprarasti vilties

Diskusijos pradžioje Ukrainos lietuvių bendruomenės pirmininkė Dalia Makarova pasidalino autentiška ir sukrečiančia karo kasdienybe, su kuria susiduria paprasti gyventojai.

„Vyksta ketvirti metai intensyvaus karo, bet šiemet žiema pati sunkiausia. Dėl energetinės sistemos apšaudymų žmonės pasilikę be apšildymo, be karšto vandens“, – pasakojo Ukrainos sostinėje gyvenanti D. Makarova.

Ukrainos lietuvių bendruomenės pirmininkė Dalia Makarova | Asmeninio archyvo nuotr.

Bendruomenės pirmininkė akcentavo, kad tiek finansinis, tiek moralinis palaikymas Ukrainos visuomenei yra itin svarbus.

„Palaikymas tikrai reikalingas, nes viskas komplikuojasi ir sveikatos atžvilgiu, yra nuolatinė stresinė situacija... Su Trumpo atėjimu karas pas mus suintensyvėjo – Kijevo, energetinės sistemos apšaudymai. Iš JAV vyriausybės nėra nei finansinio, nei moralinio palaikymo. Mūsų žmonėms taip pat reikalinga parama, kad jie nesijaustų vieniši, kad jaustųsi pasaulio lietuvių bendruomenės dalimi.“

PLB palaikymas ir pilietinio pasipriešinimo strategiją

PLB pirmininkė Dalia Henke sveikino susirinkusiuosius neseniai minėtos Lietuvos valstybės atkūrimo dienos proga ir priminė, kad PLB Ukrainą remia jau nuo 2014 m. PLB pirmininkė akcentavo organizacijos parengtos Lietuvos diasporos išitraukimo į pilietinį pasipriešinimą ir visuotinę gynybą strategijos aktualumą ir išskyrė keturis pagrindinius pasiruošimo dienai X veiksmus.

PLB pirmininkė Dalia Henke | O. Posaškovos nuotr.

„Visų pirma, kaip ir iki 90-ųjų metų, reikalinga mūsų diasporos politinė parama. Tai ir mitingai, ir laiškai savo vyriausybėms, ir konferencijos. Antra – finansinė parama, kurią renkame dabar renkame ir Ukrainai <...> Trečia – ruošti kiekvienai bendruomenei, ypač čia Europoje, daugiau priimti pabėgėlių, šeimų iš Lietuvos <...> Ir ketvirta – svarbiausia perduoti tai jaunimui. Kad suprastų jaunimas, gimęs užsienyje, ką kiekvienas turėtumėm daryti“, – kalbėjo D. Henke.

Renginio įrašas

Okupacijos realybė: gyvenimas baimėje ir be ateities

Antropologė prof. dr. Neringa Klumbytė pristatė savo atliekamus tyrimus apie gyvenimą Rusijos okupuotose Ukrainos teritorijose. Jos surinkti liudijimai iš Kyjivo regiono (Borodiankos), Chersono ir kitų vietovių atskleidžia sistemingą ir brutalų okupantų elgesį bei vietinių gyventojų traumas.

„Žmonės patiria daugialypį nesaugumą ir cenzūrą, didžiulę baimę. Nuosavybės praradimas, įvairiais būdais – ar tai priverčiami bendradarbiauti – na, įtraukiami į tą sistemą. Daug kas kalba apie tai, kad nėra jokios ateities, tavo gyvenimas

tiesiog sustoja“, – teigė Majamio universiteto Ohajuje ir Lietuvos istorijos instituto profesorė.

N. Klumbytė dalinosi sukrečiančiomis ir jautriomis detalėmis iš savo atlikto tyrimo:

„Tik mirtis yra baisiau už okupaciją – čia yra labai dažnas pasakymas žmonių, ir jie netgi sako, kad jie yra nesuprantami tų, kurie negyveno okupacijoje. <...> Kas padėjo išgyventi okupacijoje? Vienas vaikinys gražiai sakė: man padėjo išgyventi meilė, aš mylėjau ir norėjau pamatyti savo mylimą moterį. Taip pat padeda muzika, viltis, humoras, kūryba...“

Neringa Klumbytė | Asmeninio archyvo nuotr.

Profesorė pabrėžė, kad, nepaisydami visko, ukrainiečiai randa būdų priešintis – nuo ginklų slėpimo ir koordinacijų perdavimo Ukrainos pajėgoms iki atsisakymo priimti rusišką pasą.

„Visose istorijose yra labai daug stiprybės ir pasipriešinimo, ir išlikimo“, – sakė

mokslininkė

Sisteminiai karo nusikaltimai: deportacijos, kankinimai ir atskaitomybės siekis

Politologas Maksimas Milta, organizacijos „The Reckoning Project“ direktorius Ukrainoje, atskleidė sunkiai suvokiamą Rusijos karo nusikaltimų mastą ir teisinę kovą už teisingumą.

„Anot Ukrainos generalinio prokuroro biuro, šiuo metu bent jau jų žinioje yra virš 200 000 užfiksuotų Rusijos karo nusikaltimų epizodų. <...> Didžioji dalis šitų epizodų yra susiję su civilinės infrastruktūros sunaikinimu, bet ne tik“, – teigė M. Milta.

Jis atkreipė dėmesį į jo vadovaujamos organizacijos tiriamus civilių kankinimus, priverstinę jaunų žmonių mobilizaciją ir vaikų deportaciją okupuotose teritorijose.

„Mes taip pat dirbame labai aktyviai dokumentuodami vaikų pagrobimus, tiek kalbant apie jų deportacijas, tiek kalbant ir apie priverstinį perkėlimą į tas pačias laikinas okupuotas teritorijas. Anot Ukrainos valdžios, virš 19,5 tūkstančio vaikų buvo Rusijos deportuoti. Labai svarbus aspektas yra susijęs ir su vaikais, kurie lieka laikinai okupuotose teritorijose, tokių vaikų yra apie 1,5 milijono <...> Yra vartojama sąvoka indoktrinacija, kuri dažniausiai reiškia vaikų teisių į švietimą, į tapatybę, į religiją paneigimą“, – sakė M. Milta.

Maksimas Milta | Asmeninio archyvo nuotr.

Jis kelia klausimą, kaip užtikrinti, kad nusikaltimus įvykdžiusi šalis ir asmenys būtų nubausti.

M. Milta pabrėžė sudėtingą Ukrainos finansinę padėtį: „Deja, Ukraina šiuo metu gyvena iš kredito kortelės. Ukrainos išdo pajamų neužtenka tam, kad patenkintų šalies poreikius.“

Lietuvos lyderystė, stringanti JAV parama ir unikali pilietinės visuomenės jėga

TSPMI ir Vilniaus universiteto politologas doc. dr. Giedrius Česnakas pritarė minčiai apie sudėtingą Ukrainos ekonominę padėtį ir palygino įvairių šalių skiriamą paramą.

„Pagal savo ekonomikos dydį surenkamas pajamas Ukraina niekaip negalėtų užtikrinti ekonominio, socialinio, sveikatos apsaugos, švietimo sričių finansavimo, jeigu nebūtų milžiniškos paramos, jau nekalbant apie tai, kad ji negalėtų vykdyti savo valstybės gynybos – daugiau kaip pusė Ukrainos gynybos išlaidų yra skolinama arba padengiama užsienio partnerių, kuriuos kai kuriais atvejais galėčiau pavadinti sąjungininkais“, – sakė diskusijos dalyvis.

Jis pabrėžė, kad Lietuva ir kitos regiono valstybės demonstruoja išskirtinę

lyderystę, ypač vertinant paramą pagal šalies bendrąjį vidaus produktą (BVP).

„Lietuvos parama siekia apie 2 proc. nuo bendro vidaus produkto per ketverius metus, daugiau remia tik Danija – beveik 3 proc. ir Estija – apie 2,7 proc. nuo BVP“, – lygino G. Česnakas, atkreipdamas dėmesį į kontrastą su didžiosiomis Vakarų valstybėmis. Pasak jo, JAV parama siekia tik 0,328 proc., Vokietijos – kiek daugiau nei pusę procento, o Jungtinės Karalystės ir Lenkijos – apie 0,7 proc. BVP“, – remdamasis Kylio pasaulio ekonomikos instituto duomenimis sakė profesorius.

Giedrius Česnakas | Asmeninio archyvo nuotr.

Politologas akcentavo, kad valstybiniu lygmeniu numatoma Lietuvos karinė pagalba Ukrainai 2022–2025 m. sieks apie 1,1 mlrd. eurų, be to, Lietuva yra įsipareigojusi kasmet saugumo ir gynybos paramai skirti ne mažiau kaip 0,25 proc. BVP. Ne mažiau svarbi ir humanitarinė pagalba: reaguodama į Rusijos atakas prieš Ukrainos energetikos infrastruktūrą, Lietuva skyrė apie 100 mln. eurų įvairiems generatoriams ir šildymo įrangai. Didelė dalį – apie 110 mln. eurų Lietuva skiria pilietinei parama, per įvairias akcijas, tokias, kaip „Radarom“.

„Suskaiciavau, kad vidutiniškai vienas Lietuvos gyventojas, per ketverius metus,

skyrė apie 10 eurų paramos“, – pilietinės visuomenės įsitraukimo mastą iliustravo docentas, kviesdamas diasporą ir visus geros valios žmones toliau aktyviai remti Ukrainą.

Diskusijos organizatoriai primena, kad vis dar vyksta Pasaulio Lietuvių Bendruomenės lėšų rinkimo akcija Ukrainos lietuviams. Paaukoti galima iki vasario 28 d., prisidedant prie būtiniausių išgyvenimo sąlygų užtikrinimo karo niokojamoje šalyje.

Paaukoti galite <https://plb.lt/donate/>

Arba Lietuvoje:

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės asociacija

SEB bankas

IBAN: LT72 7044 0600 0793 9513

SWIFT: CBVILT2X

Paskirtis (būtina): auka Ukrainos lietuviams

Daugiau apie paramos tautiečiams Ukrainoje akciją ir skaudžias jų patirtis skaitykite [šiam straipsnyje](#).

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo, nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.